वर्ग १० वा

विषय :- भूगोल

क्षमता क्रमांक -१००१,१००२,१००३

विधाने :- विशिष्ट प्रदेशा विषयीच्या माहितीचे संकलन व भौगोलिक माहितीच्या आधारे किंवा त्याविषयीच्या विविध प्रश्न विचारता येणे.

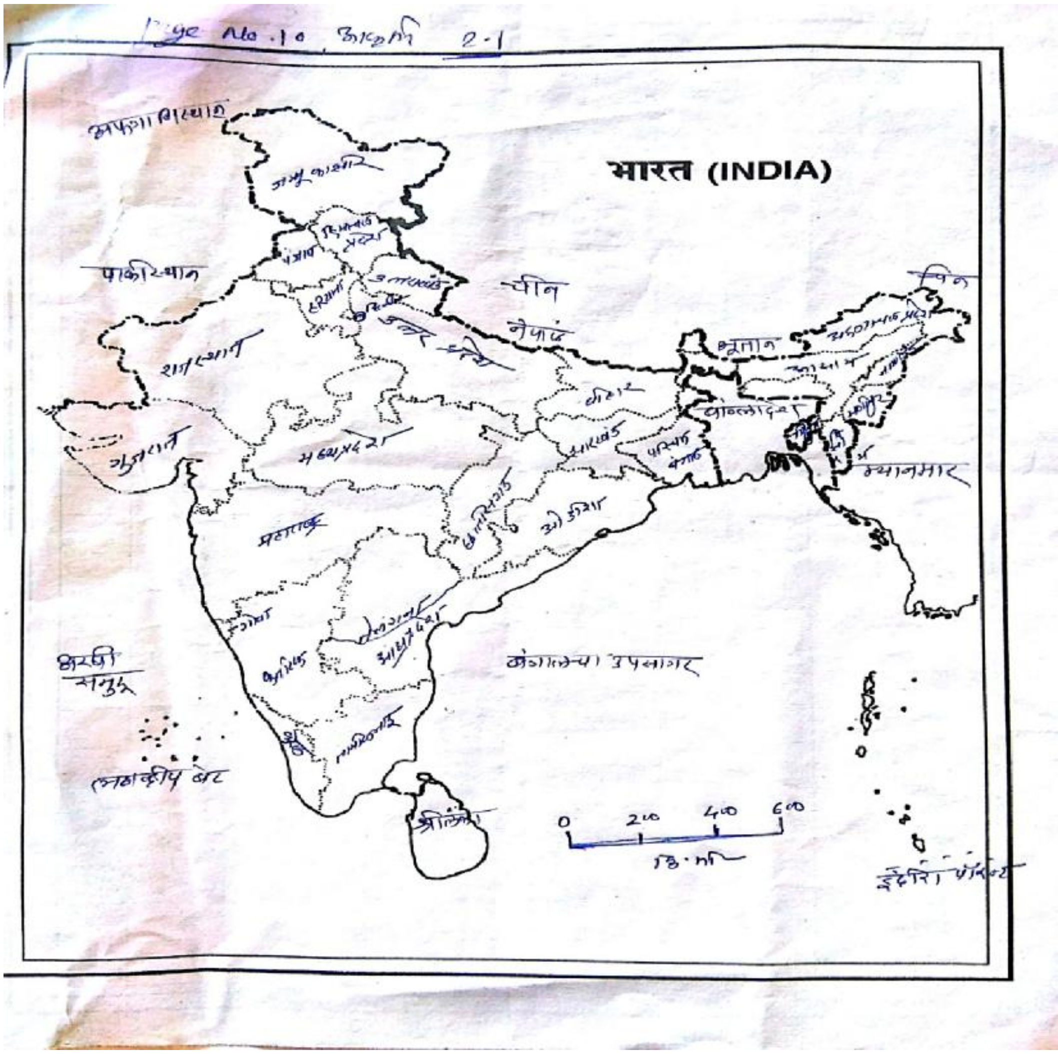

प्र १ ला :- भारताच्या वायव्य दिशेला अफगणिस्तान व पाकिस्थान आहे तर भारताच्या

ईशान्यला कोणते देश आहेत ?

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.

१) श्रीलंका २) बांगलादेश ३) नेपाळ -भूतान ४) म्यानमार -बांगलादेश

प्र २ रा : - भारताचे दक्षिण कडील टोक "इंदिरा पॉईट" हे कोणत्या सागरामध्ये आहे?

१) अरबी समुद्र २) बंगालचा उपसागर

३) हिंदी महासागर ४) पॅसिपीक महासागर

प्र ३ रा : - भारताच्या दक्षिणेकडील "बेट सदृश्य "देश कोणता ?

१) म्यानमार २) श्रीलंका ३) लक्षद्विप ४) अंदमान निकोबार

प्र ४ था : - भारताची राजधानी नवी दिल्ली शेजारी असणा - या राजांचा गट ओळखा ?

१) हरियाणा, उत्त्तरप्रदेश ,राजस्थान २) जम्मू काश्मिर,हिमालय पर्वत ,पंजाब

३) बिहार, झारखंड,छत्तीसगड ४) केरळ, तामीळनाडू, कर्नाटक

प्र ५ वा : - सन २०१४ -१५ ते सन २०१७ -१८ या कालावधित भारतामध्ये निर्माण झालेले २९ वे घटक राज्य कोणते ?

१) आंध्रप्रदेश २) तामीळनाडू ३) तेलगंणा ४) पाँडेचरी

प्र ६ वा : - भारताला एकंदरीत किती देशाच्या सीमा लाभलेल्या आहेत?

१) ७ २) ८ ३) ६ ४) ४

क्षमता क्रमांक - १००१,१००२,१००३

विधाने : - भौगोलिक माहितीच्या आधारे किंवा त्याविषयी विविध प्रश्न विचारता येणे

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.

आकृती २.२ : ब्राझील

प्र १ ला :- ब्रा झील देशाच्या मुख्य दिशा व त्यांच शेजारील देश दर्शविले आहे. योग्य दर्शविलेली दिशा व देश ओळखा

अ. क्र	दिशा	शेजारचे देश
१	उत्तर	अ) गिरना
२	पश्चिम	ब) कोलंबिया
३	दक्षिण	क) पेरु
४	पूर्व	ड) व्हेने झुयला

१) अ २) अ व ब ३) क व ड ४) ड

प्र २रा : - ब्रा झील या देशाचे नाव क ोणत्या स्थानिक वृक्षावरुन पडलेले आहे ?

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.

१) पाऊ ब्रा झील २) रो झवूड ३)आर्किड ४) महोगनी

प्र ३ रा : - ब्रा झील मधील आकाराने सर्वाम मोठी नदी कोणती ?

१) पॅराना नदी २)साओ प्रान्सिको ३) पॅराग्वे नदी ४) ॲमे झाने नदी

प्र ४ था: - भारत व ब्रा झील या दोन्‍ ा देशामध्ये प्रत्येकी किती राज्य आहेत?

१) ३० -३० २) २९,२७ ३) २८ -३० ४) २७ -२८

प्र ५ वा : - ॲमे झानचा प्रदेश विरळ लोकवस्तीचा आहे कारण ------------

१) हा प्रदेश दुर्गम आहे २) पर्जन्यमान कमी आहे

३) वनाचे प्रमाण जास्त आहे ४) हा प्रदेश दलदलीचा आहे.

क्षमता क्रमांक - १००२

विधाने: - भौग ोलीक माहितीच्या आधारे किंवा त्या विषयी विविध प्रश्न विचारता येणे

प्र १ ला : - भारताच्या पश्चिम दिशेला लूनी नदीच्या आसपास असणारा पर्वत कोणता ?

१) विंध्यपर्वत २) सातपूडा पर्वत ३) अरवली पर्वत ४) सहयाद्री पर्वत

प्र २ रा : - भारतातील दोन राज्याची राजधानी एकच असून ते सु - निया ेजन शहर कोणते ?

१) सिमला २) चंदीगड ३) डेहराडून ४) जरपूर

प्र ३ रा :- अरबी समुद्र किनारी असलेले भारताचे आर्थिक राजधानी असणारे शहर कोणते ?

१) ठाणे २) पुणे ३) मुंबई ४) दिल्ली

प्र ४ था : - दक्षिण अमेरीका खंडातील कॉफी उत्पादनात व फुटबॉल खेळ लोकप्रिय असणारा देश कोणता ?

१) ब्रा झील २) व्हेनेक झूएला ३) चीली ४) अर्जेंटिना

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.

प्र ५ वा : - भार तातील "दक्षिण गंगा" म्हणून खालीलपैकी कोणती नदी प्रसिध्द आहे?

१) भिमा २) कृष्णा ३) गोदावरी ४) गंगा

प्र ६ वा : -भारत या देशाला पूर्व व पश्चिम दिशेने समुद्र किनारा लाभला आहे. त्य ा किना - याची एकंदर लांबी किती?

१) ६५०० km २) ७५०० km ३) ८५०० ४) ५५००km

प्र ७ वा: - सिंधू नदीला मिळणा - या उपनदयाचा खालील कोणता गट योग्य आहे?

१) ग ोमती - घागरा,कोसी,गंडक २) सतलज - रावी - चिनाज - बियास

३) भीमा - शोन - मांजरा - पंच गंगा ४) व ैनगंगा - तापी - लूनी - शोन

क्ष मता क्र मांक - १००८

विधाने : - प्रदेशासंदभाने भौग ालिक अनुमाने व अंदाज क रण्यासाठी

माहितीचे संकलन करता येणे .

प्र १ ला : - पृथ्वीवरील समशितोष्ण क टीव्यॅधीय प्रदेश कोणत्या वृत्ताच्या दरम्यान आहे?

1) 0^0 23 ते $\frac{1}{2}^0$ 2) 23 $\frac{1}{2}^0$ ते 66 $\frac{1}{2}^0$

3) 66 $\frac{1}{2}$ ते 90^0 4) 23 $\frac{1}{2}^0$ ते 45^0

प्र २ रा : - भारताची प्रमाणवेळ कोणत्या रेखावृत्तानुसार दर्शविली जाते?

1) 80^0 पश्चिम 2) 82 $\frac{1}{2}^0$ पूर्व

3) 82 $\frac{1}{}^0$ पश्चिम 4) 80^0 पूर्व

प्र ३ रा : - चेरापूंजी आणि मौसिनराम हे जगातील सर्वात जास्त पाऊस पडण्याचे ठिकाण

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.

क ोणत्या देशात आहे ?

१) ब्रा झ ील २) नेपाळ ३) बांगलादेश ४) भारत

प्र ४ था : - भारतातील सर्वाधिक कोरडा भाग या ठिकाणी आहे?

१) पूर्व राजस्थान २) पश्चिम राजस्थान

३) पूर्व गुजरात ४) पश्चिम महाराष्ट्र

क्षमता क्रमांक :- १० ,१०,१०,११,१०,१२

विधाने - वेगवेगळया प्रणाली मधील संबंधाबाबत भाष्य करता येणे

प्र १ ला : -भारतात ज्या भागात दिर्घकाळ कोरडा उन्हाळा व ५०० मी.मी. पेक्षा कमी पर्जन्य होतो अश्या प्रदेशात कशा प्रकारची वने निर्माण होते?

१) क ाटेरी व झ ुडपे २) सदाहरीत वने ३) पान झ ाडी वने ४) हिमालयीन वने

प्र २ रा : - समुद्रकाठी किंवा दलदलीच्या प्रदेशात क्षारयुक्त मृदा व दमट हवामान असते. अश्या प्रदेशात कोणत्या प्रकारची वने आढळतात.

१) खारफुटीची वने २) सुचीपर्णी ३) सदाहरीत वने ४) समुद्र काठची वने

प्र ३ र ा : - भारतातील व ब्रा झ ील मधील कोणत्या वनामध्ये सारखेपणा आढळतो ?

१) सदाहरीत वने २) पान झ ाडीचे वने ३) काटेरी झ ुडपे वने ४) विषुववृत्तीय वने

प्र ४ था :- भारतातील आसाम हे राज्य चहा उत्पादनात अग्रेसर असून तसेच या राज्यात वैशिष्यपूर्ण आढळणारा प्राणी कोणता?

१) ग ावा २) याक ३) एकसिंगी गेंडा ४) उंट

प्र ५ वा :- ब्रा झ ील मधील वनामध्ये खालीलपैकी वेगळा घटक असणारा वन्य प्राणी कोणता?

१) वाघ २) सिंह ३) ॲनाकोडां ४) लाल पांडा

क्षमता क्र मांक :- १०१३

विधान - लोकसंख्या या बाबीचे मापन करता येणे व त्यातील वाढ तपासता येणे

Page no ४० आकृ ती ६३ लोकसंख्येचे गुणोत्तर (भारत)

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.

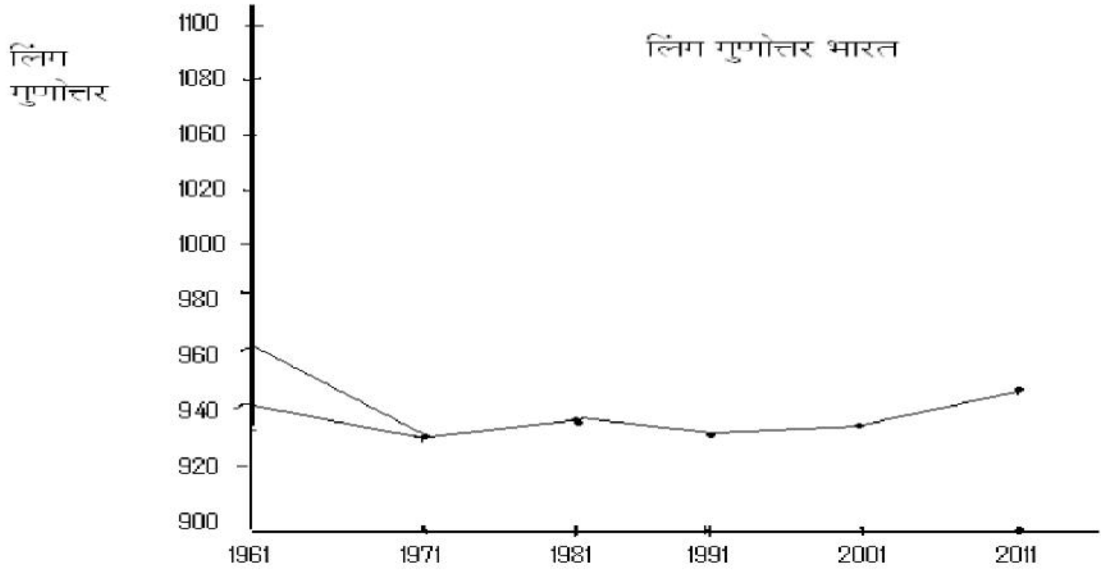

प्र १ ला :- .1961 साली भारतात लिंग गुणोत्तर सर्वाधिक किती आहे

1) 1080, 2) 940, 3)1040 4) 920

प्र २ रा : - 1961 ते 1971 या दशकात लिंगगुणोत्तरात किती % वाढ झाली आहे.

१) 40 % 2) 10 % 3)1 5 % 4) 20 %

प्र ३ रा : - या 'मुलगी वाचवा' मुलगी शिकवा' हे ब्रीद खालील कोणत्या घटनेसी जूळते आहे.

१) भारतात मूंलीची संख्या मूंलाच्या संख्येपेक्षा जास्त आहे.

२) मु लीची संख्या व मूंलीची संख्या सम आहे.

३) मु लापेक्षा भारतात मुलीची संख्या अधिक आहे.

४) मु लापेक्षा भारतात मूंलीची संख्या कमी आहे.

प्र ४ था : - वरील आलेखावरुन सर्वाधिक लिंगगुणोत्तर कोणत्या दशकात वाढलेले दिसते.

1) 1991 2) 2001 3)2011 4) 1971

क्षमता क्रमांक - १०१४

विधाने : - " लोकसंख्या " या बाबीचे मापन करता येणे व त्यातील कल (Trends) तपासता ये णे.

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.

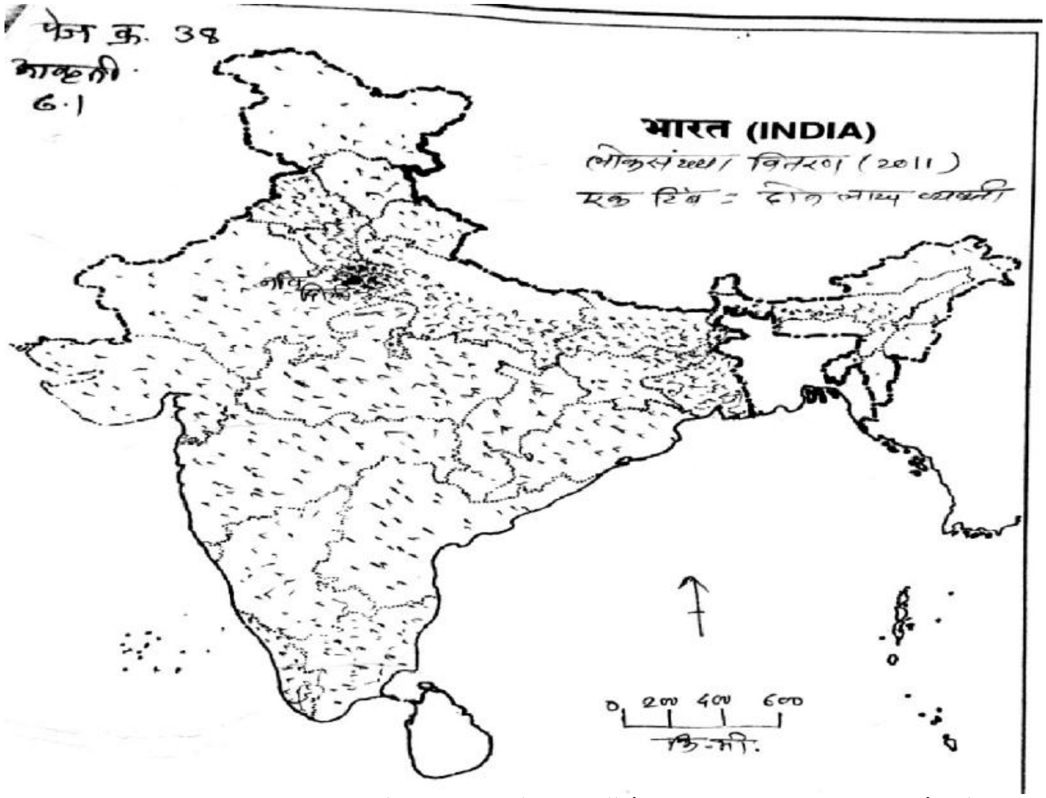

प्र १ ला : - भारताच्या नकाशात कोणत्या भागात लोकसंख्या केंद्रीत झाली आहे ?

१) पूर्व २) पश्चिम ३) उत्तर - मध्य ४) दक्षिण

प्र २ रा : - दिलेल्या भारताच्या नकाशात सर्वात कमी लोकसंख्येची घनता असलेले प्रदेश कोणते?

१) जम्मू , काश्मिर,अरुणाचल प्रदेश २) उत्तरप्रदेश, पश्चिम बंगाल

३) तामीळनाडू, तेलगंगा ४) राजस्थान - गुजरात

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.

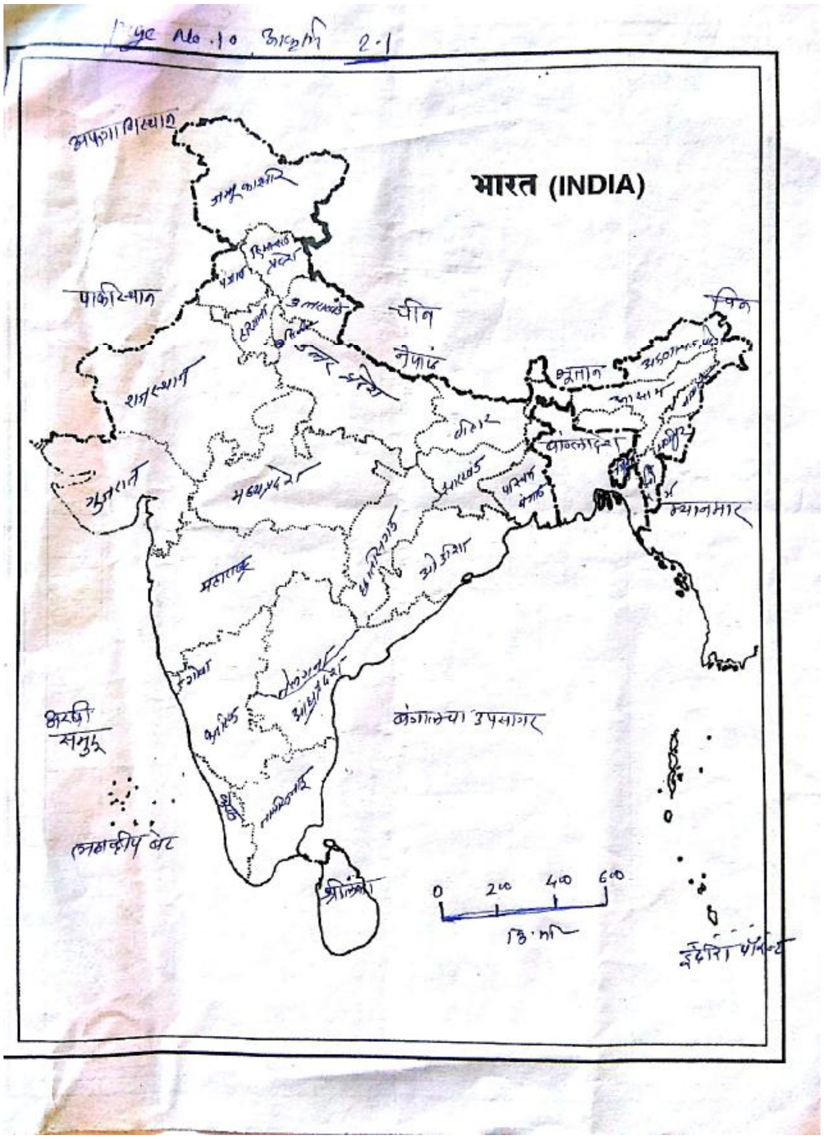

प्र ३ रा : - उत्तर भारतामध्ये लोकसंख्या जास्त असण्याचे कारण काय असेल?

१) सुपीक जमीन २) जलसिंचनाची सुविधा

३) रोजगाराची उपलब्धता ४) स्थलांतर

प्र ४ था : - दिलेल्या नकाशातील "नवी दिल्ली " या ठिकाणची लोकसंख्या कशा प्रकारची आहे?

१) विरळ २) मध्यम ३) दाट ४) अतिदाट

प्र ५ वा : - दिलेला भारताचा नकाशा कशा स्वरुपाचा आहे?

१) क्षेत्रघनी पध्दती २) समधनी पध्दती

३) टिंब पध्दती ४) पर्जन्य मापक पध्दती

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.

क्षमता क्रमांक - १०१४

विधाने : - लोकसंख्या या बाबीचे मापन करता येणे व त्यातील कल (Trends) तपासता येते.

व्यवसायात कार्यरत असणाऱ्या लोकसंख्येची टक्केवारी (२०१६)

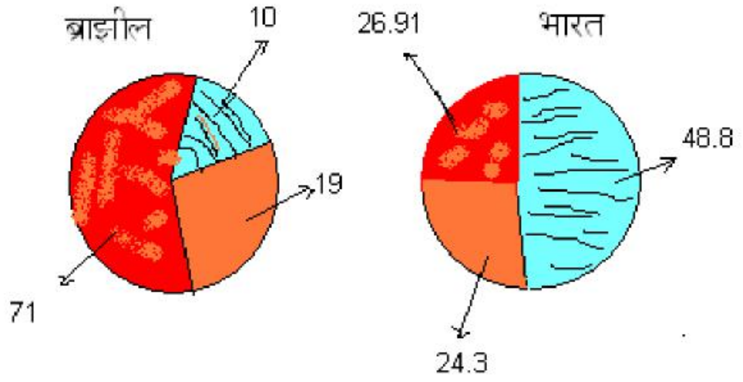

सुची : -

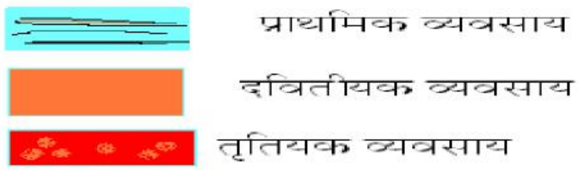

प्र १ ला : - ब्राझील मध्ये प्राथमिक व्यवसायात गुतलेल्या लोकसंख्येची टक्केवारी किती ?

१) २६.९% २) ७१% ३) १० % ४) ४८.८ %

प्र २ रा : - तृतियक व्यवसायामध्ये गुतलेल्या लोकसंख्येची टक्केवारी कोणत्या देशात जास्त आहे ?

१) भारत २) ब्राझील ३) श्रीलंका ४) भारत, ब्राझील

प्र ३ रा: - भारतातील द्वितीयक व्यवसायातील टक्केवारी पेक्षा प्राथमिक व्यवसायात असणाऱ्या टक्केवारीचे प्रमाण किती ?

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.

१) ४८.१८% २) २४.३ % ३) २६. ९ % ४) १० %

प्र ४ था : - भारत या देशातील द्वितीयक व्यवसायात असणा - या लोकसंख्येचे टक्केवारीचे

प्रमाण ब्रा झ ील पेक्षा किती टक्क्यांनी जास्त आहे?

१) १९.% २) २६.९ % ३) ५.३ % ४) ४३.३%

क्ष मता क्र मांक -१०२०

विधाने : - पर्यावरणात बदल केल्यामुळे काही ठिकाणी विकास तर काही ठिकाणी समस्या निर्माण होतात हे सांगता येणे .

प्र १ ला : - भारतातील अमरावती, वर्धा, यवतमाळ येथे प्रचंड कापसाचे उत्पादन होवूनही क ापड गिरण्या मुंबई येथे स्थापन झ ाल्यात .

१) मुंबइ ॅ येथे अरबी समुद्र किनारा लाभला

२) मुंबई येथील लोकांजवळ कारखाने उभारण्यास मोठे भांडवल आहे.

३) मुंबई येथील हवामान दमट आहे.

४) अमरावती,वर्धा,यवतमाळ येथील हवामान उष्ण व दमट आहे.

प्र २ रा :- पशू पक्षी हे कळपाने राहतात तसेच मनुष्य सुध्दा समूहाने राहतो. मनुष्य ज्या ठिकाणी

राहतो. मनुष्य ज्या ठिकाणी समुहाने राहतो. त्या ठिकाणास काय म्हणतात.

१) घर २) शहर ३) वस्ती ४) गाव

प्र ३ रा : - मानवी वस्त्या नदयांच्या किंवा समुद्राच्या उंच काठावर वसलेल्या आढळतात. क ारण

१) त्या ठिकाणचे हवामान थंड व चांगले असल्यामुळे

२) नदीच्या पाण्याचा पुराचा धोका टाळण्यासाठी

३) तेथील जमीन शेतीयोग्य असून तेथे पाण्याची उपलब्धता असल्यामुळे

४) नदीच्या प्रदेशात निसर्ग सौदंर्याचा आनंद मिळवण्यासाठी.

प्र ४ था : - मुंबई ये थे लोकसंख्या कें द्रीत झ ाली आहे कारण ----

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.

१) अरबी समुद्र व किनार पट्टीमुळे तेथील वातावरण नयनरम्य आहे.

२) मुंबईला देशाची आर्थिक राजधानी म्हणतात.

३) मुंबईला चित्रपट नगरी म्हणतात.

४) मुंबईला प्रचंड औदयोगिक कारखाने व अनेक रोजगाराच्या संधी उपलब्धी आहेत.

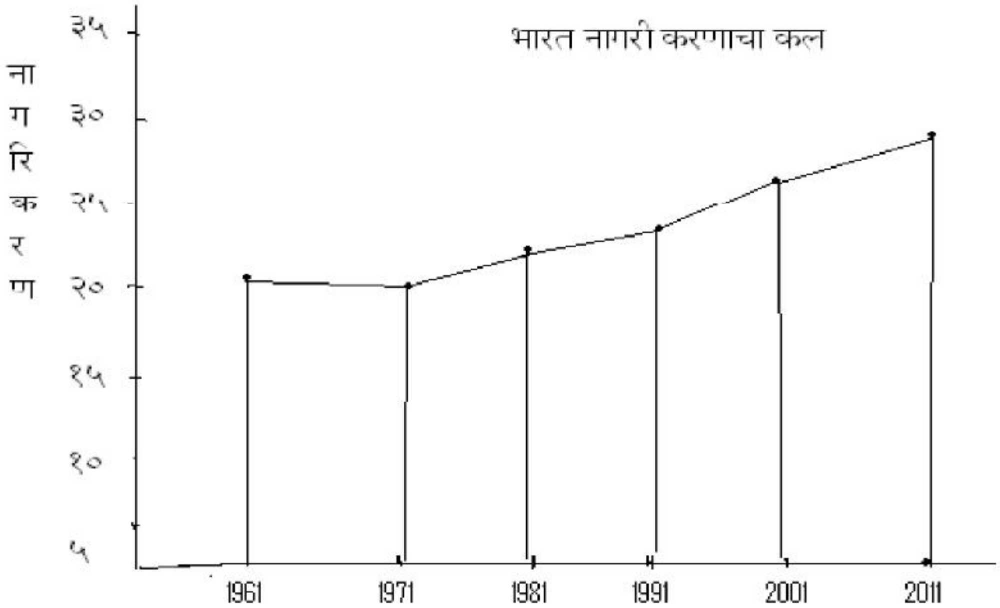

प्र ५ वा :- दिलेल्या आलेखा वरुन भारतातील नागरीकरणाचा कल २०११ मध्ये किती % होता?

१) २३.३% २) २५. ०७ ३) २७.८ ४) ३१. २

प्र ६ वा : - दिलेल्या नकाशा मध्ये भारतातील नागरीकरणामध्ये सन १९८१ ते २००१ च्या दरम्यान लोकसंख्येचा फरक किती?

१) ४.५ २) ५.५ ३) ७.५ ४) ७.८

प्र ७ वा : - राजस्थानच्या पूर्व भागापेक्षा पश्चिम भागात मानवी वस्तीचा कोणता प्रकार

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.

आढळता?

१) कें द्रीत वस्ती २) रेषाकृती वस्ती ३) विखुरलेली वस्ती ४) विरळ वस्ती

क्षमता क्रमांक - १०२५ ,२६,२७

वि धाने : - आर्थिक परस्परावलंबित्वाचे आकृतिबंध व आंतर जोड ओळखता येणे.

प्र १ ला : - भारतात विनिमयाचे साधन रुपया आहे तर ब्राझीलमध्ये विनिमयाचे साधन कोणते?

१) डॉलर २) रुपी ३) युरो ४) टका

प्र २ रा : - अमेरिकामध्ये भांडवलशाही अर्थव्यवस्था,रशियामध्ये साम्यवाइी अर्थव्यवस्था आहे, तर भारत या देशात कोणती अर्थव्यवस्था आहे?

१) साम्यवादी २) भांडवलशाही

३) साम्यवादी व भांडवलशाही ४) मिश्र अर्थव्यवस्था

प्र ३ रा : -भारतामध्ये खनिजांचे भांडार म्हणून ओळखला जाणारा प्रदेश कोणता?

१) दख्खनचे पठार २) छोटा नागपूरचे पठार

३) तेलगंण पठार ४) माळवा पठार

प्र ४ था: - भारतातील आंध्रप्रदेशात कडप्पा या दगडाच्या खाणी आहे तर राजस्थानमध्ये कोणत्या प्रकारच्या खडक मोठया प्रमाणावर आढळतो ?

१) संगमरवर २) ग्रॅनाईट ३) पट्टीनास ४) बेसाल्ट

प्र ५ वा : - निवासाची व जेवणाची सोय करणे हा व्यवसाय कोणत्या व्यवसाय गटात मोडतो?

१) प्राथमिक २) द्विवितियक ३) तृतियक ४) चतुर्थ

प्र ६ वा : - ब्राझील या देशात मोठया उद्योगाचे केंद्रिकरण कोणत्या भागात झाले आहे ?

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.

१)   उत्तर व आग्नेय भागात   २) दक्षिण व ईशान्य भागात

३)   दक्षिण व आग्नेय भागात   ४) दक्षिण व उत्तर भागात

प्र ७ वा : - सर्व भारतभर एकच कर प्रणाली (G S T) असावी ही योजना भारतात केव्हा

पासून सुरुवात झाली?

१)   २०१६   २) १९८४   ३) २०१७   ४) २०१८

क्षमता क्रमांक - १०२८ ,२९,३०

विधाने : - एखादा प्रदेश कोणत्या कारणामुळे वेगळा दिसून येतो हे शोधतो येणे

प्र १ ला : - जागातिक आंतरराष्ट्रीय व्यापार हा सर्वात जास्त कोणत्या मार्गांनी होतो ?

१) भूमार्ग   २) वायुमार्ग   ३) जलमार्ग   ४) नळमार्ग

प्र २ रा : - ब्राझीलमध्ये "ब्राझीलियन" अवकाश एजन्सी" तर्फे अवकाश संशोधनाचा कार्यक्रम

राबवला जातो तर भारतात कोणत्या संस्थेमार्फत संशोधन कार्यक्रम राबवला जातो?

आलेख टाकणे आहे.

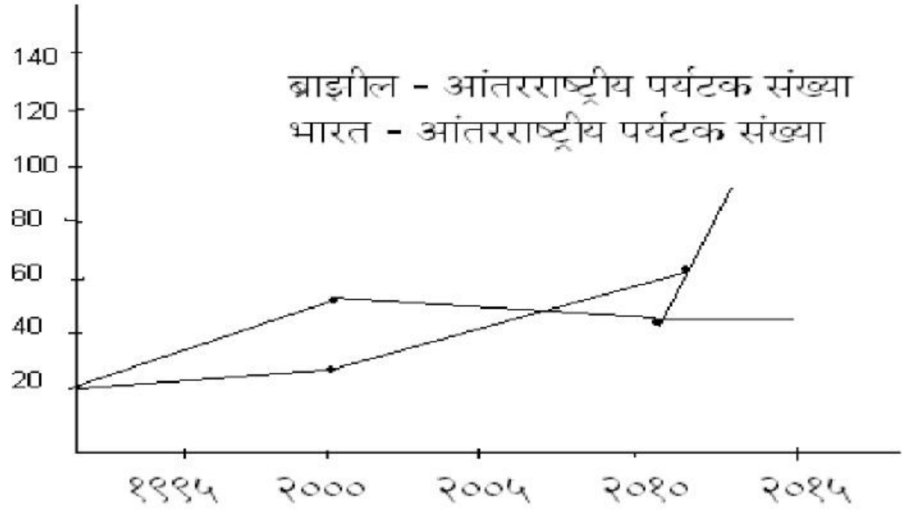

प्र ३ रा : - वरील आकृतीतील आलेखाचा कोणता प्रकार आहे ?

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.

१) स्तंभालेख २) रेषालेख ३) संयुक्त स्तंभालेख ४) वर्तुळालेख

प्र ४ था : - वरील आलेखा वरुन १९९५ साली भारत व ब्रा झील देशात किती लाख पर्यटक आलेत?

प्र ५ वा : - वरील आलेखा वरुन कोणत्या साली पर्यटकांची संख्या वाढलेली दिसते ?

१) २०१५ २) २०१० ३) २००५ ४) २०२०

क्षमता क्रमांक - १०३२,१०३३

विधाने : - इतर प्रदेशाच्या संदर्भाने एखादया विशिष्ट प्रदेशाबदल प्रश्न तयार करता येणे

भौगोलिक साधनांचा वापर प्रश्नांची उत्तरे मिळवण्यासाठी करता येणे.

प्र १ ला : - क्षेत्रभेटीमुळे भूगोल विषयाचे अध्ययन कोणत्या स्वरुपात करता येते?

१) मुर्त २) अमूर्त ३) मुर्त व दृश्य स्वरुपात ४) अमूर्त दृश्य स्वरुपात

प्र २ रा : - धाब्याची घरे कोठे आढळतात.

१) खेडयात २) शहरात ३) कोकणात ४) औदयोगिक

प्र ३ रा : - लोकसंख्येची घनता साधारणतहा जास्त कोठे आढळते ?

१) ग्रामीण भागात २) शहरी भागात ३) वाळवंटी भागात ४) डोंगराळ भागात

प्र ४ था : - नळदुर्ग सोडल्यानंतर पावसाचे प्रमाण कसे दिसते ?

१) हलक्या स्वरुपाचा २) मध्यम स्वरुपाचा

३) जास्त स्वरुपाचा ४) अति जास्त स्वरुपाचा

प्र ५ वा : - उजनी धरण कोणत्या नदीवर बांधल आहे ?

१) भीमा २) कृष्णा ३) कावेरी ४) गोदावरी

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.

प्र ६ वा : - सिंहगडच्या परिसरात तुम्ही फिरलात तर या ठिकाणी कोणते खडक आ ढळते?

१) स्तरीत खडक २) बेसाल्ट खडक

३) अग्निजन्य, बेसाल्ट खडक ४) रुपांतरीत

प्र ७ वा : - "उल्हास" या पश्चिम वा हिनी नदीच उगमस्थान कोणत्या पर्वतात आहे?

१) अरवली पर्वतात २) सहयाद्री पर्वतात ३) हिमालय पर्वतात ४) विंध्य पर्वतात

प्र ८ वा : - समुद्र किना -यावर आपण फिरत असतांना आपणास खूप घाम येतो कारण ----

१) त्या ठिकाणचे हवामान थंड असते. २) त्या ठिकाणचे हवामान आर्द्र आहे.

२) त्या ठिकाणचे हवामान उष्ण आहे. ४) त्या ठिकाणचे हवामान दमट न आर्द्र आहे.

प्र ९ वा : - ग्रामिण भागात रस्त्या लगतच्या वस्त्या एका ओळीमध्ये असतात व घराच्या भिंती

दगड मातीच्या असतात अशा वस्तींना आप ण ा कोणत्या वस्त्या म्हणतो?

१) वर्तुळाकार वस्त्या २) रेषाकृती वस्त्या ३) ग्रामीण वस्त्या ४) शहरी वस्त्या

प्र १० वा : - " नळदुर्ग " हा किल्ला महाराष्ट्रातील कोणत्या जिल्हयात येतो?

१) सांगली २) बीड ३) उ स्मनाबाद ४) लातूर

प्र ११ वा : - मासेमारी व शेती हे व्यवसाय कोणत्या व्यवसाय प्रकारामध्ये मोडले जाते?

१) प्राथमिक २) द्वितीयक ३) तृतीय ४) चतुर्थक

प्र १२ वा : - क्षेत्रभेट म्हणजे कोण त्या दृष्टीकोनातून केलेली सहल होय ?

१) मनोरंजनाचा २) शैक्षणिक ३) औद्यागिक ४) फेरफटका मारणाच्या

Printed by BoltPDF (c) NCH Software. Free for non-commercial use only.